

"Пацифікація".

Бачучи своє безсилля в боротьбі з українським революційним підпіллям, польська окупаційна влада постановила застосувати супроти українців методу масового терору, наслідуючи московських большевиків. Тій запланованій польським урядом і переводжуваній відділами польської поліції й польського уряду акції масового, варварського терору супроти безборонного цивільного населення дано офіційну назву "пацифікація"; це слово латинського походження означає "заспокоєння", "привернення спокою", але поведінка польської поліції та польських воїнів в час "пацифікації" українського населення в Галичині, виявлена на бажання польського уряду, надала тому слову в понятті українців а відгомін тієї польської "пацифікації" в світі - в понятті світу значення варварських оргій здичавілої солдатески супроти безборонного населення, ініційованих і схвалюваних урядом, автором "пацифікації".

"Пацифікація" Галичини почалася з доручення польського уряду в половині вересня 1930 р. До акції вжито поліційну школу в Мостисках біля Львова, скріплену поліційними частинами з корінної Польщі, силою разом двох тисяч поліцистів, та екадрони ~~жххххххххх~~ кавалерії 6-го корпусу польської армії. Ті поліційні і військові збройні частини поділено на відділи по 50 до 150 люда і вислапо для "акції" в терені під проводом місцевих станиць польської поліції. Карні відділи, спираючись на вказівках місцевих польських поліцистів, сточували ніччю вибране для "спацифікування" село, щоб населення не могло втікати в ліси і на досвітку одна частина "переводила ревізію" по домівках українських культурних і економічних установ, а друга виловлювала свідоміших людей за списком, виготовленим заздалегідь місцевою станицею польської поліції.

"Переводження ревізій" не мало нічого спільного зі справжніми ревізіями, але було в дійсності варварським пляндруванням культурних та економічних надбань місцевого українського населення. В читальнях "Просвіти", в домівках кооперативних крамиць та приміщеннях всіх інших українських культурно-освітніх установ польські поліцаї та польські солдати демолували всю обстановку, виривали й ломали двері та вікна, зривали й руйнували підлогу, скидали на купу книжки з бібліотеки, мистецьке приладдя театральних гуртків та орхестр, а в кооперативах всі товари, висипавши на одну купу ~~ххх~~ з мішків збіжжя, муку, сіль, і поливали все те нафтою. "Мистецтвом" у такому варварстві поляки перевершили дійсних вандалів з часів глухого середньовіччя. Такі "ревізії", тобто вандалське руйнування переводжею й по приватних мешканнях активніших громадян.

А в той сам час решта карного відділу переводила садистичні езекуції над людьми: з гурту зігнаних людей викикали по одному за списком, зривали з викиканої жертви одяг і білизну, кидали на долівку, сидали на голову, руки і ноги жертви і відморозували нагаями 85 - 100 ударів, або й більше, залежно від того, наскільки дана людина була активна в українському громадському житті. Коли катований млів, його відливали водою і продовжували езекуцію далі зі звірячою насолодою, змушуючи при тому залюбки катованого кричати "Нех жис Польска!" Жертвою катувань падали всі місцеві українські інтелігенти та свідоміші селяни, що брали участь в праці "Провіти", "Рідної Школи", в українській кооперації чи інших українських установах, а в тому й українські священники, жінки, старці і навіть діти. Так, напр., шістдесятьлітній Іван Панчишин, справник кооперативи в Яворові-Наконечнім дістав 300 нагаїв, а 85-літній Іван Шебиволака з Денисова пов. Тернопіль дістав 100 нагаїв; вШвейкові пов. Підгайці побито жінку Василя Дутни, що лежала при породі. Часто практикувано катування без розбору, поголовно. Так було, наприклад, в селі Розкошницях, пов. Збараж; та в Чернилові Руському, пов. Тернопіль: ескадрон уланів під дулами кулеметів зігнав все населення на майдан, вилучив дітей нижче 13 літ, а всіх понад 13 літ катовано по-черзі без розбору, мужчин, жінок, дітей, старців.

Третім засобом "пацифікації" була грабів українського населення: начальники громади зобов'язували доставити на протязі кількох годин військовій чи поліційній частині, що переводила в селі пацифікацію, визначену кількість віска для коней та гусок, курей і яєць; все це забирала собі дана частина грабіжників без найменшої винагороди, змушуючи при тому громадську управу списувати заяву, що дана частина поводитася в селі в порядку і за харчі заплатила належну оплату. Ті грабіжницькі контрибуції були дуже великих розмірів і до військових магазинів звозили вантажними автами із "пацифікованих" українських сіл пограбоване селянам добро.

По містах переводили пацифікацію в той спосіб, що українські установи демолували "самочинню", але під охороною польської поліції, польське шумовиння, а всіх активніших українських громадян арештовано й катовано на поліційних станицях. Арештування перебігло в таких розмірах, що переповненими не тільки всі тюрми, але й усі військові казарми. Заарештовано було й кількох українських послів до польського парламенту й відставлено їх до військової тюрми в Бересті Литовському.

В тій варварській акції брала участь теж місцева польська інтелігенція, дію